

XXIX
мѐндународѐн
фестивал
«Мартенски
музикални
дни»

СИЛНО НАЧАЛО

Изпълнението на Тържествената меса от Бетховен —

уникален художествен факт

Тази година началото на фестивала в Русе свързахме с едно изключително творение на човешкия и музикален гений — Бетховеновата „Миса Солеменис“ („Тържествена меса“). Тя бе изпълнена от Русенската филхармония, БХК „Св. Обретенов“ и солистите Мария Бройер, Линда Уотсън, Гюнтер Бинге и Петер Шнайдер под диригентството на Алипи Найденов. Само по себе си това изпълнение не е само музикален, но и уникален художествен факт. Рядко имаме случай да се „доберем“ на живо до такива крупни по величина и мащаби прояви, които сякаш възпламеняват сетивата и удовлетворяват онзи върхна потребност от изключителното, необикновеното и единствено като явление събитие в нашия концертен живот. Изпълнението на подобни творби като „Миса Солеменис“ действително граничи с най-високите критерии за смисъл и съдържанието на една сериозна и значима художествена практика.

Снимка Елисей ЕЛИСЕЕВ

Заради това приветствуваме най-горещо идеята тази изумителна композиция на „късния“ Бетховен да постави началото на един международен музикален форум. Защото освен че съперничат, дори надвишават, силата и символиката на Деветата му симфония (с която фестивалът ще бъде закрит — каква внушителна арка осмисля програмата тази година!), нейният избор говори и за нещо друго — за изпълнителски амбиции с висок художествен прицел, за съзнание, прекрачващо видими тясна територия на обичайните, в това число собствено-изпълнителски представи за музикални и културни стойности. Именно така разбирам и приемам изпълненото

и цялостната реализация на „Миса Солеменис“ от Бетховен в деня на откриването на фестивала в Русе. Една вечер, която носеше и внушаваше сама по себе си необикновен енергичен заряд, споил в здраво художествено единство тежкия изпълнителски организъм от хор, оркестър и солисти. Заслугата отдавам преди всичко на диригента Алипи Найденов, вълхнал на тази сложна и необозрима богата партитура смисъл и живот. Едва ли всъщност можем да си представим по-трудна и по-сериозна в изпълнителско отношение професионална задача от грандиозната „Тържествена меса“ на Бетховен. Това е най-напред един сякаш необ-

хватен за обикновеното създание художествен свят, генерално конструиран, побрал в себе си и могъщата сила, и крехката надежда, и светлата мъдрост на мирозданието; хармонизиращ и контрапунктиращ в своето движение, и изповедно-личен, и съзерцателно-миротворен, и молещ и ликуващо-тържествуващ в могъщия глас на човешкото множество. Тук всяка част е не само завършено действие, но и нов етап в повестуването.

Трудно е да се опише или разкаже богатото образно и човешко съдържание на тази творба. А още по-трудно е да се предаде чисто техникеската — инструментална и вокална проблематика на меса

та, която на места граничи с предела на възможностите, особено в наситената и плътна полифонична фактура на хоровата партия. Впрочем, не толкова е и солистичната задача — трудно постижим ансамбъл в едновременното водене на гласовете. Но може би най-същественото от всичко това е, че тази уникална творба не си и един друг, необичаен Бетховенов стил, който не е нито стилът на неговата чисто оркестрова музика, нито този на първата му До-мажорна меса, нито дори на последната, вокално-инструментална част на Деветата симфония. Гигантският обхват на замисъла очевидно е „допуснал“ това толкова странно и тъй въздействащо съжителство на строгата Бетховенова стилистика със свободното и одухотворено, почти романтично изживяване на музиката. Мислейки за това странно единство откривам, че силата на сиенното внушение, което постигнаха изпълнителите в първата фестивална вечер лейде именно от там.

Не ме напусна и усещането за онзи свръхконцентрация на сили и музикантска енергия, която владееше и контролираше огромното звуково пространство. Истинско изпитание за изпълнители както по отношение на цялостната драматургия, така и по отношение на отделния епизод или детайл.

Може би все пак най-голямо беше изпитанието, чинто предизвикателства поела в реализацията на хоровата част от партитурата. Могъщо сливане на отделни те партии, различенно и все пак тъй единно като обща картина (при което между другото Бетховен използва контрапунктична техника от най-висш порядък!), внезапни

динамически и темброви обрати, богатата скала от състоения и почти ритуално очертае епизоди. Това изисква особена артистична нагласа — извън самата техника или конкретните проблеми на вокалния текст (защото в тази творба истинско постижение е и самото преодоляване на материала!). И готовност — най-напред да се издържи на този динамичен и непрекъсваем звуков поток, а сетне, да се одухотвори и „разпали“ всяка фраза на реторично построена вокална реч. Такъв е за мен пътят, който изминава и защитава в цялостното си представяне хоровата капела „Св. Обретенов“. Може би именно това е търсил в процеса на предварителната работа и нейният главен художествен ръководител Георги Робеа — силното, театарно-ярко, решително и въздушно присъствие на сцената.

Особено висока художествена представа за стил, култура и ансамболово музициране наложи солистичния екип на месата — австрийското сопрано Мария Бройер, американката Линда Уотсън, падно-германският тенор Гюнтер Бинге и австриецът Петер Шнайдер. В това не биха могли да ме разколебят дори и онези малки интонационни отклонения в някои от соловите номера на месата. Заслужаваше си да се чуят тези четирима майстори на ораториалното пеене — даже и само заради онова богатство излято „Амен“ от края втората част.

Силно начало на фестивала в Русе — с творба достойна за всеки голям международен форум и с изпълнители, чийто присъствие на сцената не позволява равнодушие.

Мария ТОДОРОВА